

Inventarisatie beschermde natuurwaarden bouwlocaties Cabauw en Uitweg (gem. Lopik)

STICHTING ECOLOGISCH ADVIES
AUGUSTUS 2006

Inventarisatie beschermde natuurwaarden bouwlocaties Cabauw en Uitweg (gem. Lopik)

	Ingekomen 09.03375		
GEMEENTE LOPIK	Case nr. 509.01069		
d.d. 24 APR 2009			
ORG	INW	ROB	☒
	Advies	t.k.n.	
B&W			
Burg.			
Raad			

Opdrachtgever: Gemeente Lopik, Bureau Natuur en Milieu

Auteur: dhr. J. G. Zwanenburg

STICHTING ECOLOGISCH ADVIES
AUGUSTUS 2006

Rapport Stichting Ecologisch Advies (StEA)
nr. L06.18, Utrecht 2006

Dit rapport kan worden geciteerd als:
J. Zwanenburg, 2006. Inventarisatie
beschermdenatuurwaarden bouwlocaties
Cabauw en Uitweg (gem. Lopik). Stichting
Ecologisch Advies (StEA), Utrecht.

Deze uitgave mag worden vernenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt mits voorzien van
bronvermelding en met instemming van
Stichting Ecologisch Advies.

StEA heeft als doel: het beschermen en
ontwikkelen van de natuur in en om de stad

Stichting Ecologisch Advies
Postbus 1007
3500 BA Utrecht
Tel. 030 - 231 5653
Fax 030 - 238 0582
E-mail stea.utrecht@wxs.nl
<http://home.tiscali.nl/stea.utrecht>

INHOUD

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Werkwijze	5
2 Resultaten	7
2.1 Natuurbescherming	7
2.1.1 Beschermingsregimes	7
2.1.2 Ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet	7
2.1.3 Rode Lijsten	8
2.2 Cabauw	8
2.2.1 Gebiedsbeschrijving en ingrepen	8
2.2.2 Beschermde soorten	8
2.2.2.1 Vissen	8
2.2.2.2 Amfibieën	8
2.2.2.3 Planten	10
2.2.2.4 Zoogdieren	10
2.3 Uitweg	10
2.3.1 Gebiedsbeschrijving en ingrepen	10
2.3.2 Beschermde soorten	11
3 Conclusies	13
3.1 Cabauw	13
3.1.1 Effecten van bebouwing op beschermde soorten	13
3.1.2 Wettelijke verplichtingen	13
3.1.3 Overige aanbevelingen	13
3.2 Uitweg	13
3.2.1 Effecten van bebouwing op beschermde soorten	13
3.2.2 Wettelijke verplichtingen	14
3.2.3 Overige aanbevelingen	14
Literatuur	15

SAMENVATTING

In de gemeente Lopik zijn twee kleine locaties waar woningbouw zal gaan plaatsvinden in de kernen Cabauw en Uitweg. De gemeente Lopik heeft Stichting Ecologisch Advies opdracht gegeven om te onderzoeken of daarbij beschermde soorten in het geding zijn. Dit onderzoek is in mei en juli 2006 uitgevoerd.

De effecten op de streng beschermde vleermuizen zijn beoordeeld door de Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid Holland en zijn apart gerapporteerd.

In Cabauw zijn de Kleine modderkruiper en Bittervoorn aangetroffen. Voor het verstoren van deze vissoorten is een ontheffing verplicht. De aangetroffen amfibieën en de waarschijnlijk aanwezige zoogdieren zijn licht beschermd. Dat betekent dat in geval van ruimtelijke ontwikkeling, verstoring van deze dieren en hun verblijfplaatsen niet strafbaar is en geen ontheffing vereist is.

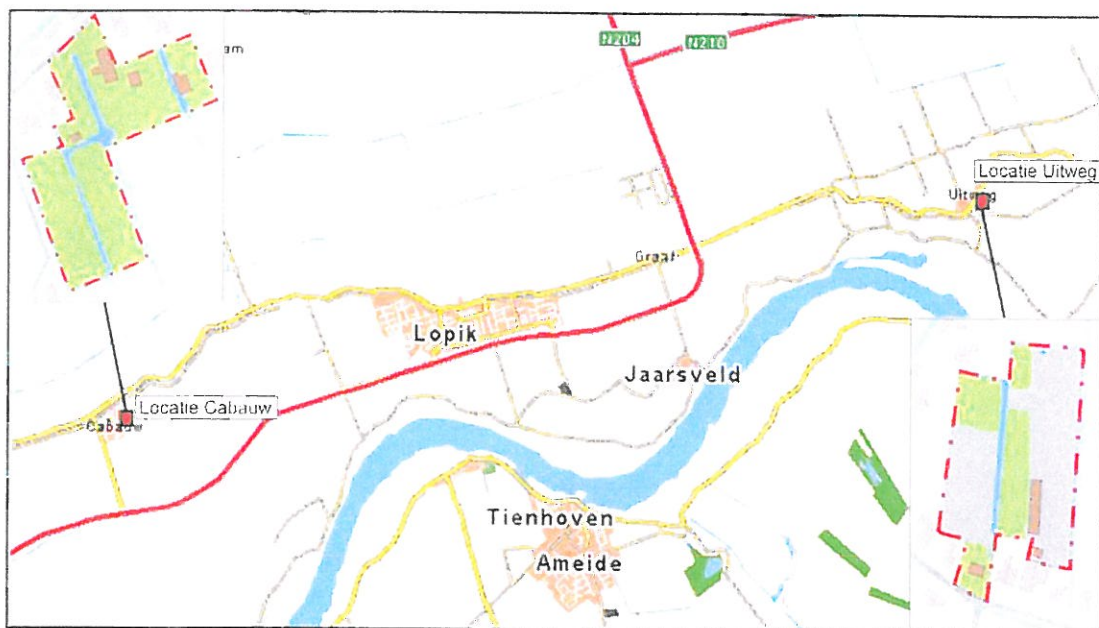
In de locatie Uitweg zijn alleen licht beschermde soorten aangetroffen of te verwachten. Een ontheffing is daarom niet nodig. Wel wordt aanbevolen om in de uitvoering de verstoring van aanwezige amfibieën zoveel mogelijk te beperken.

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In de gemeente Lopik zijn twee kleine locaties in de kernen Cabauw en Uitweg, waar woningbouw zal gaan plaatsvinden. Daarbij zouden beschermde soorten kunnen worden verstoord of anderszins geschaad. De Flora- en faunawet verplicht initiatiefnemers deze risico's in beeld te brengen en bij de uitvoering zoveel mogelijk de beschermde soorten te ontzien. Mocht verstoring onvermijdelijk zijn, dan dient een ontheffing bij het ministerie van LNV te worden aangevraagd.

Vanuit dit kader heeft de gemeente Lopik de Stichting Ecologisch Advies opdracht gegeven een beoordeling te maken van de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden in de betreffende terreinen.

Figuur 1. Ligging van de plangebieden Cabauw en Uitweg.

1.2 WERKWIJZE

De Flora- en faunawet en aanpassingen daarvan zijn geraadpleegd om te bepalen welke soorten beschermd zijn en in welke mate. Deze informatie is verkregen van de website van het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (www.minlnv.nl)

Het onderzoek was gericht op vissen, amfibieën, vleermuizen en flora. Vogels zijn niet geïnventariseerd omdat dit geen toegevoegde waarde voor de planning zou hebben. Voor het verstoren van broedende vogels in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen wordt namelijk geen ontheffing verleend, terwijl buiten de broedtijd verstoring van vogels en hun biotoop niet verboden is. Aangezien we kunnen aannemen dat in het plangebied vogels broeden, betekent dat in de broedtijd (15 maart tot en met 15 juli) het terrein niet bouwrijp gemaakt kan worden.

Van de grondgebonden zoogdieren zijn vrijwel alle soorten beschermd, maar de meeste behoren tot de licht beschermde soorten waarvan het verstoren in het kader van ruimtelijke inrichting niet verboden is.

Op 30 mei zijn beide terreinen bezocht en zijn de sloten met een schepnet bemonsterd. Eind mei was een goed moment om larven van aan te treffen van amfibieënsoorten die zich vroeg in het jaar voortplanten zoals de Bruine kikker en Gewone pad. In juli zijn larven van Kleine watersalamander en Groene kikker te vinden en zijn daarnaast Kleine modderkruipers en jonge vis in sloten aanwezig. Op 5 juli is locatie Cabauw opnieuw bezocht. Een tweede bezoek aan de locatie Uitweg was niet zinvol in verband met de afwezigheid van een potentieel waterbiotoop.

De Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid Holland heeft de situatie voor vleermuizen op beide locaties onderzocht.

2 RESULTATEN

2.1 NATUURBESCHERMING

2.1.1 BESCHERMINGSREGIMES

Onder de Flora- en faunawet zijn naast een selectie van planten, vissen en insecten, vrijwel alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd. Het is verboden deze planten en dieren te verstoren, vangen of doden. Ook zijn hun vaste verblijfplaatsen beschermd. Omdat een aantal soorten muizen en amfibieën zeer algemeen voorkomen, worden zij bij veel ingrepen verstoord. Voor al deze ingrepen zou dus een ontheffing van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd bij het ministerie van LNV. Omdat dit bij initiatiefnemers en overheid een werklast veroorzaakte die niet in verhouding was met het natuurbelang en omdat vrijwel alle aanvragen werden gehonoreerd, zijn er gevallen voor vrijstelling in de wet opgenomen. In de situaties waarop deze van toepassing is, is het niet nodig een ontheffing aan te vragen. Na een lange voorbereiding zijn deze wijzigingen van diverse Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) op 22-02-2005 in de Staatscourant gepubliceerd. Kern van de wijziging is het onderscheiden van drie beschermingsregimes:

1. Beschermde soorten. Voor algemene en onbedreigde soorten geldt een vrijstelling van diverse verbodsbepalingen in geval van bepaalde maatschappelijke activiteiten, waaronder bouw van woningen/bedrijven. Wel dient zorgvuldig met alle planten en dieren te worden omgegaan (artikel 2 van de Flora- en faunawet).
2. Overige soorten. Voor minder algemene soorten geldt deze vrijstelling alleen wanneer gewerkt wordt volgens een gedragscode met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden en gebruik, die door de minister is goedgekeurd. Wanneer er (nog) geen gedragscode is dient voor het verstoren van deze soorten wel een ontheffing te worden aangevraagd. Deze aanvraag wordt volgens de 'lichte toets' beoordeeld. Het enige criterium is dat de ingrepen geen bedreiging mogen vormen voor het voortbestaan van de soort.
3. Streng beschermde soorten. Zeldzame en bedreigde soorten die vermeld staan in de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de lijst die door het ministerie van LNV is opgesteld. Voor deze soorten gelden geen vrijstellingen van de Flora- en faunawet. Handelingen waarbij ten aanzien van deze soorten de verbodsbepalingen van de wet overtreden worden, mogen uitsluitend met een ontheffing worden uitgevoerd. Voor deze aanvragen geldt de 'zware toets' waarbij naast het voortbestaan van de soort ook het ontbreken van een alternatief, een duidelijk maatschappelijk belang en een zorgvuldige handelwijze worden beoordeeld.

Bij de AMvB zijn de soorten per regime in 3 tabellen opgesomd. Inmiddels is het gebruikelijk te spreken over bijvoorbeeld "de soorten van tabel 1" in plaats van "de beschermde soorten".

2.1.2 RUIMTELIJKE INGREPEN EN DE FLORA- EN FAUNAWET

Voor een aantal activiteiten van maatschappelijk belang maakt de wet een uitzondering. Allerlei ruimtelijke ingrepen als aanleg van infrastructuur en woningbouw vallen hieronder, alsook handelingen die vallen onder de term 'bestendig beheer'. Dat betekent dat bij dergelijke activiteiten, voor de soorten van tabel 1 van de AMvB, de vrijstelling van toepassing is en een ontheffing van de Flora en faunawet niet vereist is. Voor de 'overige soorten' (tabel 2 van de AMvB) is de vrijstelling van toepassing indien er volgens een officiële gedragscode wordt gewerkt. Zo heeft de Unie van Waterschappen een gedragscode

voor werkzaamheden in en aan het water opgesteld. Op dit moment (19-8-06) is de gedragscode nog niet goedgekeurd en dient bij ingrepen aan wateren voor verstoring van de soorten van tabel 2 wel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor verstoring van de streng beschermde soorten (tabel 3 AMvB) dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd.

2.1.3 RODE LIJSTEN

Voor een aantal soortgroepen in Nederland zijn Rode Lijsten opgesteld. Soorten die in hun voortbestaan in Nederland bedreigd zijn worden op de Rode Lijst geplaatst. Binnen de lijst zijn, afhankelijk van zeldzaamheid en achteruitgang, verschillende categorieën onderscheiden: 'gevoelig', 'kwetsbaar', 'bedreigd', en 'ernstig bedreigd'.

De relatie tussen de Flora- en faunawet en de Rode Lijsten is een bron van veel verwarring. Terwijl de Rode lijsten een uitstekende indicatie geven van de soorten die bescherming behoeven, hebben deze lijsten niet of nauwelijks een rol gespeeld bij de samenstelling van de soortenlijsten voor de Flora- en faunawet. De indeling van de bovengenoemde drie beschermingsregimes loopt wel in de pas met de Rode lijsten.

Door de gebrekkige relatie tussen beide instrumenten zijn veel Rode Lijstsoorten niet beschermd.

2.2 CABAUW

2.2.1 GEBIEDSBESCHRIJVING EN INGEPEN

Het plangebied is weergegeven in Figuur 2. Het bestaat grotendeels uit grasland en sloten en voor een deel uit erf en enkele gebouwen. Het grasland is, of was, in intensief agrarisch gebruik en is derhalve arm aan soorten en structuur. Door het hoge waterpeil en de venige bodem zijn de oevers ingetrapt en moerassig. De sloten hebben vrij helder water, zijn ondiep en rijkbegroeid met waterplanten.

De weilanden worden bebouwd waarbij de middelste en noordelijke sloot worden gedempt. Het is waarschijnlijk dat de oevers aan de randen van het gebied ook zullen worden aangepast. Op het erf zullen enkele gebouwen gesloopt worden.

2.2.2 BESCHERMDE SOORTEN

2.2.2.1 VISSSEN

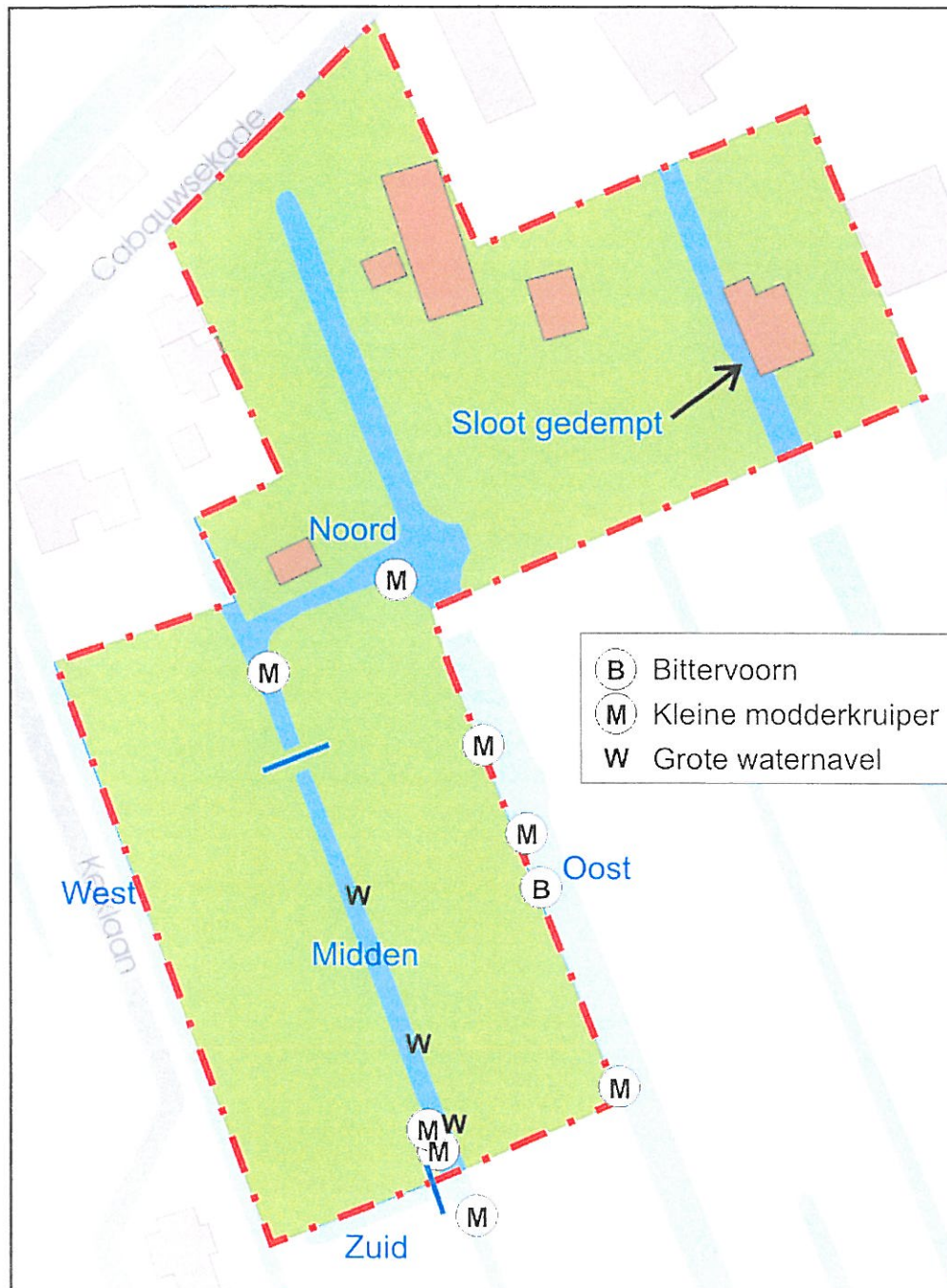
Er zijn 7 vissoorten in de sloten gevangen, waaronder de Bittervoorn (streng beschermd, tabel 3 van de AMvB) en de Kleine modderkruiper ('overig', tabel 2 v/d AMvB). De Kleine modderkruiper is op meerdere plekken aangetroffen (zie Figuur 2). Het betrof zowel volwassen als juveniele dieren, wat betekent dat de vis zich ter plekke ook voortplant. De Bittervoorn is alleen in de brede oostelijke sloot aangetroffen. Het betrof juveniele exemplaren wat erop duidt dat de Bittervoorn zich in deze sloot voortplant.

De andere aangetroffen vissoorten zijn niet beschermd en staan ook niet op de Rode Lijst.

2.2.2.2 AMFIBIEËN

In het gebied zijn 5 soorten amfibieën vastgesteld. De Kleine watersalamander en Groene kikker zijn het meest aangetroffen. De groene kikkers betreffen de Bastaardkikker of de Meerkikker¹. De verschillende soorten groene kikkers kunnen aan de hand van hun geluid en de graafknobbel op de achtervoet worden onderscheiden. In het zuidelijke slootje kon

¹ De Poelkikker behoort ook tot de Groene kikkers, maar stelt hogere eisen aan zijn biotoop en is hier niet te verwachten.

Figuur 2. Het plangebied Cabauw met de sloten en belangrijkste waarnemingen.

een gevangen dier als Meerkikker worden gedetermineerd. In de noordelijke sloot lieten enkele Bastaardkikkers zich horen. Van de Gewone pad zijn slechts enkele larven in de noordelijke sloot gevangen.

Er zijn geen waarneming in het landhabitat gedaan, maar aangenomen kan worden dat vooral de Bruine kikker en in mindere mate de Kleine watersalamander van de weilanden en de slootoevers gebruik maken. De groene kikkers verblijven vooral aan de oevers. De erven en tuinen vormen voor alle soorten een geschikt landhabitat. Bovendien zijn schuurtjes, composthopen, stenen, hout en andere 'rommelhoekjes' belangrijke schuilplaatsen waar ook overwinterd kan worden.

De aanwezige soorten behoren allen tot de licht beschermde soorten van tabel 1 van de AMvB.

2.2.2.3 PLANTEN

Er zijn geen beschermde planten aangetroffen. De Zwanebloem was hier echter wel te verwachten. Twee bijzondere soorten zijn wel geregistreerd: Pijlkruid en Grote waternavel. Het Pijlkruid is een fraaie plant die relatief goede abiotische omstandigheden indicert. De Grote waternavel is een exoot die door zijn explosieve groei waterbeheerders de laatste jaren voor grote problemen stelt.

2.2.2.4 ZOOGDIEREN

In de weilanden zijn Haas, Veldmuis en Mol waarschijnlijk present. Op de erven zijn diverse kleine zoogdieren te verwachten als Egel, Gewone bosmuis, Bos- en Huispitsmuis. Deze soorten behoren allen tot de licht beschermde soorten van tabel 1 van de AMvB.

Tabel 1. In Cabauw aangetroffen soorten.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Tabel AMvB	West	Zuid	Midden	Noord	Oost
Bittervoorn	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	3					x
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	2			x	x	x
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	1	x	x	x	x	
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	1			xx	xx	
Groene kikker complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	1		x	x	xx	
Bastaardkikker ²	<i>Rana klepton esculenta</i>	1				x	
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	1		x			
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1				x	
Baars	<i>Perca fluviatilis</i>	-					x
Blankvoorn	<i>Rutilus rutilus</i>	-					x
Zeelt	<i>Tinca tinca</i>	-			x		x
Tiendoornige stekelbaars	<i>Pungitius pungitius</i>	-	x		x		x
Driedoornige stekelbaars	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	-					x
Grote waternavel	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>	-			x		
Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	-			x		

2.3 UITWEG

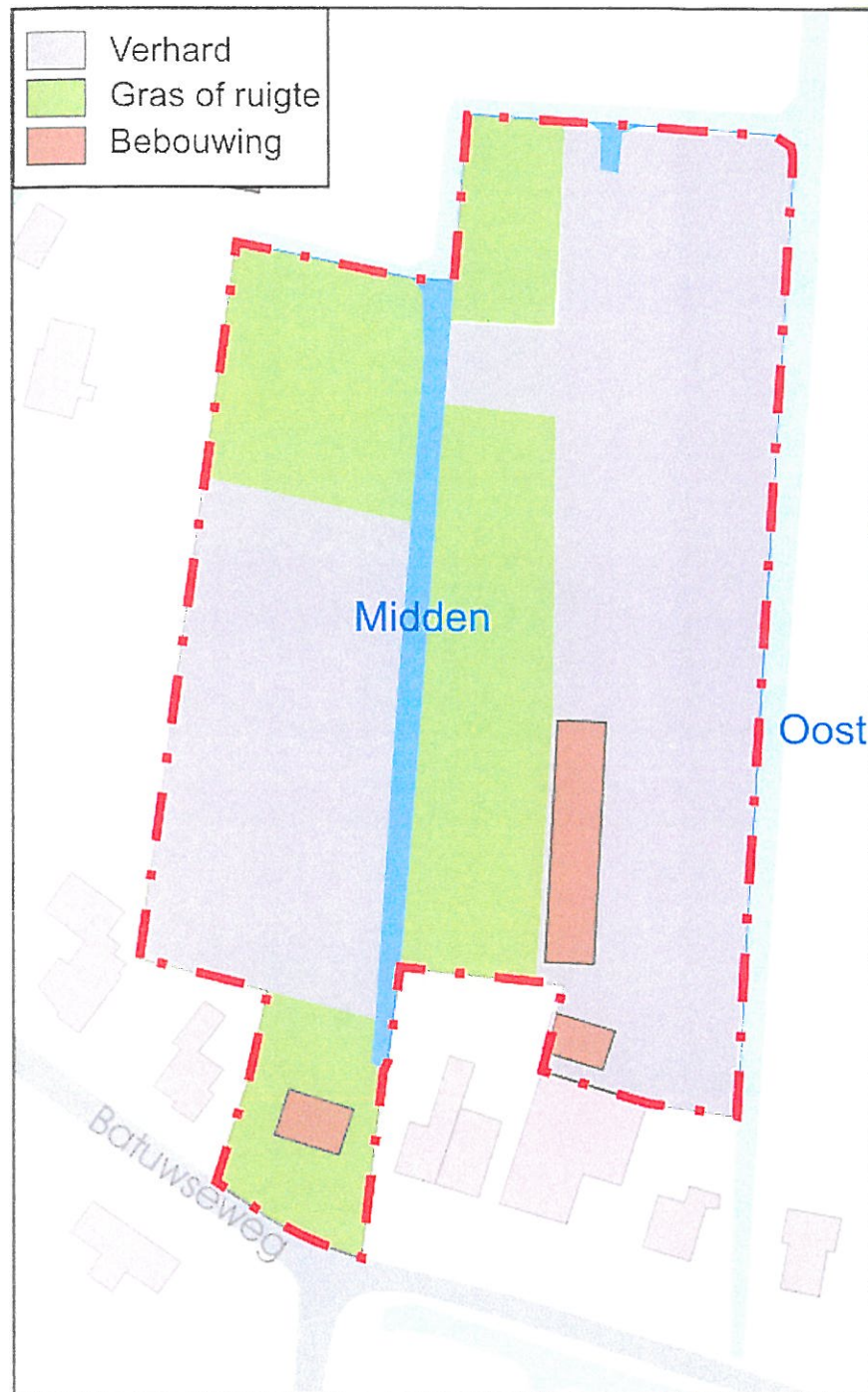
2.3.1 GEBIEDSBESCHRIJVING EN INGEPEN

Op de locatie Uitweg was in het oostelijke deel een vervoersbedrijf gevestigd. Dit terrein is grotendeels verhard en er staan enkele loodsen. Aan de west- en noordzijde is het perceel door sloten begrensd. In het noorden liggen een hoop betonklinkers en een hoop grond welke met brandnetels is begroeid. Tussen de loodsen en de middensloot is het terrein grotendeels onverhard; een deel begroeid met gras is in gebruik als tuin. In het recente verleden stonden twee grote bomen midden op het terrein en stonden ook bomen langs de westelijke en centrale sloot. Ten tijde van het veldbezoek was deze beplanting niet meer aanwezig.

In het midden van de locatie loopt de sloot die beide gebiedsdelen van elkaar scheidt. Het westelijke deel is ook voor een groot deel verhard. Het noordelijke deel ervan is in gebruik als schapenweide.

Voor het bebouwen van het terrein zal de centrale sloot worden gedempt en het hele terrein kaal worden gemaakt.

² Voorheen Middelste groene kikker

Figuur 3. Het Plangebied Uitweg met de sloten.

2.3.2 BESCHERMDE SOORTEN

In de oostelijke sloot zijn twee vrouwtjes van de Kleine watersalamander, ca. 30 larven van de Gewone pad en 2 larven van de Groene kikker gevangen. Ook is een Gewone pad op een ruderaal stukje naast de sloot aangetroffen. Deze soorten zijn licht beschermd (Tabel 1 van de AMvB).

In de middensloot had een Waterhoen een nest met drie jongen.

Van de grondgebonden zoogdieren zijn Egel, Gewone bosmuis, Bos- en Huispitsmuis, Veldmuis en Mol waarschijnlijk present. Deze soorten zijn licht beschermd (Tabel 1 van de AMvB).

Het ongebruikte terrein heeft voldoende variatie en schuilmogelijkheden voor de amfibieën en kleine zoogdieren. Aangenomen kan worden dat het als biotoop fungeert. Dit geldt met name voor de ruiger begroeide delen en de hoop stenen en andere 'rommel' waar amfibieën en kleine zoogdieren zich onder kunnen verschuilen.

De middensloot maakte een levenloze indruk. Dit komt omdat deze tot voor kort door elzen overgroeid was, waardoor er weinig zonlicht op viel en de sloot gevuld was met een dikke laag rottend blad. Het is niet waarschijnlijk dat hier amfibieën of beschermde vissen voorkomen. De sloot aan de noordzijde is ook sterk beschaduwd en hier zijn geen amfibieën en vissen aangetroffen.

3 CONCLUSIES

3.1 CABAUW

3.1.1 EFFECTEN VAN BEBOUWING OP BESCHERMDE SOORTEN

De Kleine modderkruiper zal bij het dempen van de middelste sloot en bij ingrepen aan andere oevers worden verstoord en biotoop verliezen. De Bittervoorn zal bij ingrepen aan de oostelijke oever worden verstoord. De effecten in de omgeving op de populaties van de beide soorten zijn gering, omdat het slechts een klein deel van het leefgebied betreft.

De amfibieën worden verstoord bij ingrepen aan wateren, het bouwrijp maken van de weilanden en erven, en het slopen van gebouwen. Daarnaast gaat het terrein op korte termijn verloren als leefgebied. Een klein lichtpuntje is, dat de tuin ten westen van de noordelijke sloot niet verdwijnt. Deze zal als refugium voor de amfibieën gaan functioneren. Wanneer er in de nieuwe situatie geen vervangende voortplantingswateren voorhanden zijn, in de vorm van sloten en visvrije tuinvijvers, zullen deze dieren toch hun heil elders moeten zoeken. In dat geval biedt de nieuwe bebouwing alleen een landbiotoop en moeten de sloten daarbuiten als voortplantingswater dienen.

3.1.2 WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

- Voor ingrepen aan de sloten of oevers dient een ontheffing voor het verstoren van de Kleine modderkruiper te worden aangevraagd. Bij ingrepen aan de oostelijk sloot geldt dat ook voor de Bittervoorn.
- Het bouwrijp maken van het gebied dient buiten het broedseizoen plaats te vinden, dus ná 15 juli en vóór 15 maart. De effecten op vissen en amfibieën zijn in deze periode ook minder groot.
- Aangezien de aanwezige amfibieën en grondgebonden zoogdieren op tabel 1 van de AMvB staan, is het verstoren van de dieren en hun verblijfplaatsen, vrijgesteld van de Flora- en faunawet. Een ontheffing is dus niet nodig. Wel dient de schade zoveel mogelijk voorkomen te worden, door in de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening met deze dieren te houden.

3.1.3 OVERIGE AANBEVELINGEN

- Het dempen van de sloten dient plaats te vinden in de periode eind augustus tot eind november. Dit is na de kwetsbare periode voor amfibieën en jonge vis, en voordat de dieren in de sloot in winterrust gaan.
- Werk bij het dempen van de sloten altijd naar open water toe zodat vissen kunnen wegvlugten, dus niet insluiten in een doodlopende sloot.
- Wees bij ingrepen aan de middensloot bedacht op de aanwezigheid van Grote water- navel. Voorkom dat deze plant zich naar de omgeving kan verspreiden.

3.2 UITWEG

3.2.1 EFFECTEN VAN BEBOUWING OP BESCHERMDE SOORTEN

Bij het bouwrijp maken van de locatie Uitweg zullen de aanwezige amfibieën en kleine zoogdieren worden verstoord en zal hun leefgebied verdwijnen.

3.2.2 WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

- Het bouwrijp maken van het gebied dient buiten het broedseizoen plaats te vinden, dus ná 15 juli en vóór 15 maart. De effecten op zoogdieren zijn in deze periode ook minder groot.
- Aangezien de aanwezige amfibieën en grondgebonden zoogdieren op tabel 1 van de AMvB staan, is het verstoren van deze dieren en hun verblijfplaatsen, vrijgesteld van de Flora- en faunawet. Een ontheffing is dus niet nodig. Wel dient de schade zoveel mogelijk voorkomen te worden, door in de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening met deze dieren te houden.

3.2.3 OVERIGE AANBEVELINGEN

- Mochten er ingrepen plaatsvinden aan de oostelijke sloot, dan kan dit het beste gedaan worden in de periode eind augustus tot eind november. Dit is na de kwetsbare periode voor amfibieën en voordat de dieren in de sloot in winterrust gaan.
- De hoop stenen vormt zeer waarschijnlijk een verblijfplaats voor amfibieën. Deze kan daarom het beste worden verwijderd in april en mei. Vóór april worden de dieren in hun winterrust verstoord en na mei is de kans op grote aantallen jonge dieren groter. Toch zullen er in april en mei ook dieren aanwezig zijn. Het verwijderen zal daarom altijd voorzichtig moeten worden uitgevoerd. Omdat de dieren onder in de hoop zitten, zou in principe het bovenste deel machinaal kunnen worden verwijderd en de onderste laag (0,5 meter) handmatig. Wanneer echter bij het machinale verwijderen ook onderin de hoop veel verschuivingen en verzakkingen plaatsvinden, zou deze geheel handmatig moeten worden verwijderd. Zoals gezegd is het verstoren van deze amfibieën in dit kader niet verboden en dus ook niet ontheffingsplichtig. Men is echter wel, volgens de zorgplicht van artikel 2 van de Flora- en faunawet, verplicht om de schade te voorkomen, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is. Wat in dit geval redelijkerwijs mogelijk is, is door de betrokkenen, zoals de projectontwikkelaar en de gemeente, te bepalen.
- In zijn algemeenheid dient men bij het opruimen van planken, hout, stenen, takken, grond en dergelijke, bedacht te zijn op de aanwezigheid van amfibieën. Wanneer deze worden aangetroffen kunnen ze worden gevangen en naar een veilige plaats worden gebracht.

LITERATUUR

Anonymus, 2001

Flora- en Faunawet. Den Haag

Anonymus, 2004

Besluit van 10 september 2004, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en Faunawet en enkele andere wijzigingen. Staatsblad 2004, 501. Den Haag

Jong, Th. de, R. Beenen en P. Heuts, 200?

Atlas van Utrechtse vissoorten. Provincie Utrecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002

Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke; Over de Flora- en faunawet in Nederland. Den Haag

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2005

Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten! Brochure.